

До питання про вдосконалення організації системи підготовки спортсменів

Володимир Приходько¹
Сергій Ткачов²

¹Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту, Дніпро, Україна

²Харківська державна академія фізичної культури, Харків, Україна

Мета: на основі аналізу професійної думки висококваліфікованих тренерів узагальнити шляхи вдосконалення організації системи підготовки спортсменів.

Матеріал і методи: аналіз літературних джерел; експертне опитування способом анкетування; узагальнення та систематизація одержаних даних, методи математичної статистики. До дослідження були залучені 18 Заслужених тренерів України, які були опитані шляхом анкетування.

Результати: у результаті проведеного опитування провідні тренери відзначили, що для вдосконалення організації системи підготовки спортсменів в Україні потрібно забезпечити: підвищення рівня професійної майстерності тренерів, підйом престижу тренерської професії, заохочення тренерів до плідної діяльності із забезпечення підготовки висококласних спортсменів; розробку концепції, стратегії і календарного плану реформи для кожного окремого виду спорту; проведення стажувань тренерських кадрів за кордоном у країнах, де певний вид спорту досяг високого розвитку і визнання на міжнародній арені; якісну матеріально-технічну базу й ефективну науково-методичну підтримку спортивної діяльності; застосування постійного медико-біологічного контролю та медико-біологічного супроводу; вивчення даних змагальної діяльності спортсмена із використанням порівняльного аналізу відеоматеріалів виступів кращих спортсменів-любителів і професіоналів з кінця ХХ століття й до сьогодення.

Висновки: стратегією вирішення вказаної проблеми може бути підхід, заснований на суто теоретичному рівні з подальшою апробацією виробленого шляху, або – поєднання вже наявних розробок з практичними рекомендаціями досвідчених і авторитетних тренерів і створення на цій основі більш оптимального рішення щодо удосконалення організації сучасної системи підготовки спортсменів.

Ключові слова: спорт вищих досягнень, організація, система підготовки спортсменів, спортивна діяльність, підготовка тренерів зі спорту.

Вступ

Покращення системи спортивної підготовки є ключовою ланкою у підвищенні рівня майстерності українських спортсменів.

Вивчення спортивно-педагогічної літератури, у тому числі монографій і підручників (О. Ц. Демінський [4], В. М. Костюкевич [5], В. М. Платонов [6], Ю. М. Шкретій [13]), дисертаційних робіт (А. Ю. Сергеев [10], Т. Хазім [12]), наукових статей (О. Гринь, В. Воронова [3], С. Бурке, К. Шепкот, А. Керрон, М. Бредшау, П. Естебрук [14], а також системних розробок зарубіжних вчених (М. Миллер, Д. Берри [15], С. Джонсон, П. Воянар, В. Прис, Т. Фолі, Д. Мун, Е. Еспозіто, Ф. Кромарті [16]), свідчить про те, що науковцями з достатньою глибиною розглянуті усі основні елементи існуючої системи підготовки спортсменів.

Проте, сучасні дослідження щодо системи підготовки спортсменів в Україні слід здійснювати не тільки в напрямку якісного описання цієї системи, а й пошуку шляхів її суттєвого вдосконалення. Останньому заважає те, що умоглядний підхід науковців до вивчення системи і прагнення самостійно напрацювати пропозицій щодо її модернізації не є у повній мірі результативним. Це зумовлено тим, що у такому випадку не будуть прийняті до уваги та враховані відповідні думки тренерів, як головних "акторів", носіїв уявлень про об'єктивний стан справ "зсередини", і тому розробки науковців носитимуть односторонній характер і за часом наближення до "оптимуму" будуть дещо повільними. Чим довше науковці будуть прагнути знайти шляхи покращення системи підготовки спортсменів без співпраці з висококваліфікованими тренерами,

тим довше їм не вдасться напрацювати проект її суттєвої та якісної модернізації.

Тож актуальність теми даної статті роботи зумовлюється необхідністю поєднання у даному випадку теоретичних напрацювань науковців і практичних рекомендацій діючого на сьогодні тренерського складу.

Мета дослідження: на основі аналізу професійної думки висококваліфікованих тренерів визначити шляхи вдосконалення організації системи сучасної підготовки спортсменів.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. Науковий пошук, результати якого покладено в основу змісту даної публікації, виконувався в межах науково-дослідної теми "Історичні і методологічні основи управлінських підходів до системи підготовки спортсменів" (2016–2020), що виконується у Придніпровській державній академії фізичної культури і спорту, та в межах науково-дослідної теми "Методологічні основи стратегічного розвитку сфери фізичної культури та спорту в регіоні" (2016–2018), що розроблялась у Харківській державній академії фізичної культури.

Матеріал і методи дослідження

У процесі дослідження використано такі методи: аналіз літературних джерел; анкетування; узагальнення одержаних даних, методи математичної статистики.

Авторами попередньо здійснено вивчення окремих питань вказаної проблеми, про що свідчать їх раніше оприлюднені публікації [1; 2; 7; 8; 9; 11]. Емпіричний матеріал було одержано шляхом опитування 18 Заслужених трене-

рів України з різних видів спорту. При цьому використано авторську анкету, яка, крім основних питань, містила й питання щодо виду спорту та стажу роботи респондентів.

Анкета, яку було використано для опитування Заслужених тренерів України з різних видів спорту, містила як "відкриті", так і "закриті" питання. Нижче наведено "відкриті" питання анкети.

1. Чи згодні Ви з тим, що для досягнення більш високих змагальних результатів спортсменів потрібно не лише покращення якості спортивного тренування, але й в цілому системи підготовки спортсменів?

2. Що саме потрібно включити до системи підготовки спортсменів?

3. Як би Ви розтлумачили поняття спортивної діяльності?

4. Які фактори впливають на специфіку спортивної діяльності?

5. Як потрібно змінити підготовку майбутніх тренерів, щоб вони приймали більш активну участь у вдосконаленні системи спортивної підготовки?

Результати дослідження

На перше питання всі 18 експертів обрали відповідь "згоден". Отже, для підвищення рівня результатів українських спортсменів на міжнародних змаганнях потрібно забезпечити якісну систему їх підготовки.

Узагальнення відповідей на друге питання дозволило встановити, що тренери до складу елементів підготовки спортсменів включають:

- на етапах початкової та попередньої підготовки – відбір і визначення орієнтації дітей і молоді на перспективу спортивних досягнень, зокрема, з'ясування рівня загальної фізичної підготовки, а також мотивації й здібностей до спортивного вдосконалення;

- на етапі спеціалізованої підготовки – забезпечення техніко-тактичної підготовленості та участь у змаганнях, що може призвести до зростання рівня мотивації занять спортом або, навпаки – до переоцінки своїх перспектив у спорті в бік погіршення рівня відповідної мотивації.

У контексті спорту вищих досягнень респонденти вказали на необхідність розвитку якісного матеріально-технічного й ефективного науково-методичного забезпечення, важливість застосування постійного медико-біологічного контролю та медико-біологічного супроводу з використанням, у разі необхідності, дозволених сучасних фармакологічних засобів реабілітації та відновлення фізичного стану, а також акцентували увагу на системному аналізі даних про змагальну діяльність спортсмена та вивчення відеоматеріалів виступів кращих спортсменів-любителів і професіоналів з кінця XX століття й до сьогодення.

Усе вищезазначене має впорядковуватись якісною організацією та управлінням шляхом впровадження цільових програм, що сприяють залученню кваліфікованих тренерських кадрів, які здатні ефективно використовувати сучасні технології і методики та заохочувати талановитих спортсменів до досягнення високих результатів.

Серед відповідей на третє питання привертає увагу таке тлумачення: спортивна діяльність являє собою процес, спрямований на вдосконалення фізичних і психічних можливостей людини для досягнення максимальних результатів у спорті (визначення С. В. Овчаренка, головного тренера збірної України з футболу, яка тричі ставала чем-

піоном Паралімпіад).

Опитані відносять до спортивної діяльності, на її початкових етапах, спільну діяльність тренера і спортсмена, а у подальшому акцентують увагу на тому, що вона (спортивна діяльність) фактично стає потім важливою частиною життя спортсмена (у процесі занять спортом). Виникнення і вдосконалення спортивної діяльності забезпечують усі ланки системи спортивної підготовки. Вона дає спортсмену усвідомлення потреби у систематичній і важкій праці під час підготовки до змагань (високого рівня). Це також творча і професійна робота спортсмена, котрий має визначити для себе найбільш прийнятний стиль (техніки і тактики дій), який, по-перше, потрібно довести до автоматизму. По друге, це дає свободу дій у непередбачуваних ситуаціях, що виникли у змаганні, гарні шанси перемоги.

На четверте за порядком в анкеті питання всі тренери зазначили, що визначальним фактором, який впливає на специфіку спортивної діяльності, є безумовно конкретний вид спорту. Наприклад, заслужені тренери України М. П. Махінко і М. Г. Ставрінов вказали, що спортивна боротьба вимагає гармонійного розвитку усіх фізичних якостей, оскільки це такий вид єдиноборства, який передбачає наявність постійного контакту з суперником, контролю та уваги щодо його дій. Безпомилковий вибір певних дій та чітке їх виконання потребує фізичної, тактичної і психологічної готовності спортсмена у названому виді спорту. Також важливими факторами є досвід і майстерність тренера, який супроводжує діяльність спортсмена і планує етапи його підготовки, зміст тренувань і участь у змаганнях, а також вікові та індивідуальні особливості спортсмена (морфологічні, психологічні і фізіологічні).

Ще одним фактором виступає "індивідуальність" або "командність" виду спорту. В останньому випадку колективна відповідальність за змагальний результат передбачає потребу у лідерах, яким часто є капітан команди. Саме він за підтримки своїх товаришів може повести команду за собою і позитивно вплинути на результат змагання. Натомість, у єдиноборствах має місце "індивідуальна" відповідальність за кінцевий спортивний результат.

Додатковими факторами є матеріально-технічне забезпечення тренувальної діяльності, процедури відновлення і харчування спортсменів.

На питання, як потрібно змінити підготовку майбутніх тренерів, щоб вони приймали більш активну участь у вдосконаленні системи спортивної підготовки, одержані відповіді були такими. По-перше, змінити програму і зміст підготовки майбутніх тренерів у бік поглибленої спеціальної підготовки, а також озброїти їх способами відбору перспективних спортсменів та створити умови для проходження ними спортивно-педагогічної практики у кращих вітчизняних спортивних центрах. По-друге, забезпечити можливість стажування тренерів у країнах, де відповідний вид спорту набув високого рівня свого розвитку. По-третє, здійснити покращення матеріального стану тренерів шляхом преміювання їх за досягнення вихованцями високих результатів, що заохотить тренерів до опанування сучасними технологіями і методиками тренувань.

Вивчення відповідей тренерів на питання анкети засвідчило, у тому числі, їх бажання "повернути обличчям" до спорту керівні органи державного самонаправління – важливо, щоб перші особи регулярно озвучували позитивне відношення до спорту вищих досягнень, що сприяє ствердженню іміджу України, самі сприяли спорту і сло-

Відповіді Заслужених тренерів України на частину закритих питань анкети (n=18)

№ з/р	Питання анкети	Згоден	Складно відповісти	Не згоден
1.	Чи згодні Ви з твердженням, що реформа спорту в Україні потрібна для створення по-справжньому ефективної системи спортивної підготовки	18 (100%)	–	–
2.	Чи згодні Ви з твердженням, що по мірі переходу від етапу початкової підготовки до етапу максимальної реалізації індивідуальних можливостей збільшується як особиста відповідальність, так і можливість спортсмена впливати на змагальний результат	18 (100%)	–	–
3.	Чи згодні Ви з твердженням, що спортивна діяльність, яка проявляє себе у особистій відповідальності, вмінні імпровізувати, у прийнятті вірних рішень під час змагань, у значній мірі визначає кінцевий спортивний результат	18 (100%)	–	–
4.	Чи згодні Ви, що одним з головних результатів ефективної системи спортивної підготовки має бути становлення відповідальної і самостійної особи спортсмена, про яку можна сказати, що у неї сформована спортивна діяльність	10 (55,6%)	6 (33,3%)	2 (11,1%)

вом, і ділом. Важливо знайти способи підйому авторитету професії тренера у ЗМІ, прийняти законодавчі та нормативні акти про спонсорство у спорті.

Крім того, в анкеті були запропоновані "закриті" питання, які дозволили уточнити думки експертів щодо вдосконалення системи підготовки спортсменів (див. у табл.).

Як видно з поданої анкети, на три перші поставлені питання отримано 100% відповідей "згоден". У такий спосіб Заслужені тренери України, обрані у якості експертів, виказали свою згоду з тим, що реформа спорту в Україні має створити ефективну систему підготовки спортсменів. Крім того, вони одноставно погодились з тим, що сформована спортивна діяльність, яка проявляється у особистій відповідальності спортсмена, його вмінні імпровізувати і приймати вірні рішення під час змагань незаперечно впливає і в значній мірі визначає кінцевий спортивний результат на змаганнях.

Щодо останнього питання, відповіді на нього розподілились так: "згоден" – 55,6%; "складно відповісти" – 33,3% і "не згоден" – 11,1%. Звідси ми тлумачимо отримані відповіді у такий спосіб. Для тренерів, які звикли, що результатом системи підготовки спортсменів є виключно змагальний результат, за яким оцінюється їхня професійна діяльність, сама по собі постановка даного питання була незвичною. І хоча лише 55,6% погодились, попередні відповіді на питання 1–3 свідчать, що у більшості своїй вони розуміють безпосередню роль спортсмена у досягненні високого спортивного результату.

Висновки / Дискусія

У результаті проведеного опитування провідні тренери одноставно відмітили, що для досягнення більш високих змагальних результатів спортсменів потрібно не лише покращувати якість спортивного тренування, але й організації усєї системи підготовки спортсменів.

Тренери, спираючись на власний багатий досвід, запропонували низку важливих і першочергових заходів таких, як:

- покращення підготовки і підвищення рівня професійної майстерності тренерів, підйом престижу тренер-

ської професії, заохочення тренерів до плідної діяльності із забезпечення підготовки висококласних спортсменів;

- розробка концепції, стратегії і календарного плану реформи для кожного окремого виду спорту;

- перепідготовка тренерських кадрів не тільки на рівні курсів підвищення кваліфікації, а й шляхом проведення стажувань за кордоном у країнах, де певний вид спорту досяг високого розвитку і визнання на міжнародній арені;

- забезпечення якісної матеріально-технічної бази й ефективної науково-методичної підтримки спортивної діяльності;

- застосування постійного медико-біологічного контролю та медико-біологічного супроводу з використанням, у разі необхідності, дозволених сучасних фармакологічних засобів реабілітації та відновлення фізичного стану;

- вивчення даних змагальної діяльності спортсмена із використанням порівняльного аналізу відеоматеріалів виступів кращих спортсменів-любителів і професіоналів з кінця ХХ століття й до сьогодні.

Слід відзначити, що тренери звернули також увагу на необхідність уважного вивчення й урахування їхньої професійної думки керівниками у сфері державного управління спортом, а також науковцями, які досліджують перспективи подальшого розвитку спорту в Україні.

Таким чином, вивчаючи одержані результати експертного опитування, можна стверджувати, що проблема удосконалення організації сучасної системи підготовки спортсменів дійсно є актуальною і потребує свого подальшого розв'язання. При цьому стратегією вирішення вказаної проблеми може бути підхід, заснований на суто теоретичному рівні з подальшою апробацією виробленого шляху, або – поєднання вже наявних розробок з практичними рекомендаціями авторитетних тренерів і створення на цій основі оптимального рішення щодо удосконалення організації сучасної системи підготовки спортсменів.

Перспектива подальших досліджень пов'язана з потребою розроблення механізму використання професійних компетентностей тренерів вищої кваліфікації у розробці та реалізації проектів реформування спорту вищих досягнень в Україні.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що немає конфлікту інтересів, який може сприйматися таким, що може завдати шкоди неупередженості статті.

Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організацій.

Список посилань

1. Вікторов, В.Г., Приходько, В.В. (2009), "Сучасні підходи до оцінювання управлінських кадрів", *Система оцінювання кадрів: стан і перспективи розвитку: матеріали "круглого столу" (Дніпропетровськ, 27 травня 2009 р.)*, Дніпропетровськ, С. 5-9.
2. Гант, О.Є., Ткачов, С.І. (2016), *Методологія наукового дослідження: начальний посібник для магістрантів та аспірантів, які навчаються за спеціальністю 017 – фізична культура і спорт*, Харків.
3. Гринь, О., Воронова, В. (2015), "Система психологічного забезпечення підготовки спортсменів як проблема сучасної психології спорту", *Спортивний вісник Придніпров'я*, № 3, С. 29-34.
4. Демінський, О.Ц. (2001), *Дидактичні основи оптимізації спортивного тренування: монографія*, Київ.
5. Костюкевич, В.М. (2016), *Теорія і методика спортивної підготовки у запитаннях і відповідях: навчально-методичний посібник*, Вінниця.
6. Платонов, В.Н., Павленко, Ю.А., Томашевский, В.В. (2012), *Подготовка спортсменов разных стран к Олимпийским играм*, Киев.
7. Приходько, В.В. (2008), "Реформування вищих навчальних закладів фізичної культури і спорту в Україні", *Теорія і практика фізичного виховання. Наук.-метод. Журнал. Спец. випуск за матеріалами міжнародної наук.-практ. конф. "Здоров'я і освіта: проблеми та перспективи" (Донецьк, 20-21 листопада 2008 р.)*, Донецьк, № 1, С. 74-85.
8. Приходько, В.В., Шевяков, О.В., Табінська, С.О. (2018), "Індивідуальний психолого-педагогічний супровід спортсменів у системі багаторічної підготовки", *Спортивний вісник Придніпров'я*, № 1, С. 76-80.
9. Приходько, В. (2018), *Концепція управління сучасною системою підготовки спортсменів: монографія*, Дніпро.
10. Сергеев, А.Ю. (2017), *Управління сферою фізичної культури і спорту адміністративно-територіальної одиниці на основі цільового програмування (на прикладі Дніпропетровської області): дис. канд. наук з фізичного виховання і спорту: 24.00.01*, Дніпропетровськ, 282 с.
11. Ткачов, С.І. (2017), "Дослідження мотиваційної сфери висококваліфікованих спортсменів", *Матеріали III науково-практичної конференції "Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки фахівців в умовах сучасного освітнього простору" (м. Харків, 21 квітня 2017 року)*, ХДАФК, Харків, С. 171-175.
12. Хазім, Т. (2016), *Вдосконалення системи підготовки спортсменів на основі підвищення рівня організаційно-управлінської підготовленості майбутніх тренерів: автореф. дис. канд. наук з фіз. вих. і спорту: 24.00.01*, Харків, 20 с.
13. Шкретій, Ю.М. (2005), *Управління тренувальними і змагальними навантаженнями спортсменів високого класу: монографія*, Київ.
14. Burke, S.M., Shapcott, K.M., Carron, A.V., Bradshaw, M.H. & Estabrooks, P.A. (2010), "Group goal setting and group performance in a physical activity context", *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, No. 8, pp. 245-261.
15. Miller, M.G. & Berry, D.C. (2011), *Emergency Response Management for Athletic Trainers*, MD: Lippincott, Williams & Wilkins, Baltimore, available at: <https://www.amazon.com/Emergency-Response-Management-Athletic-Education/dp/0781775507>
16. Scott R. Johnson, Pamela J. Wojnar, William J. Price, Timothy J. Foley, Jordan R. Moon, Enrico N. Esposito & Freed J. Cromartie (), *A Coach's Responsibility: Learning How to Prepare Athletes for Peak Performance*, available at: https://www.google.com/search?q=A+Coach+Responsibility:+Learning+How+to+Prepare+Athletes+for+Peak+Performance.&rlz=1C1A0HY_ruUA785UA785&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=3yl8OIRXS0tAM%253A%252CDlssS6aQIUeMwM%252C_&vet=1&usg=AI4_kQISjsYfWHLcWOUdSD5PyqL4Erabyg&sa=X&ved=2ahUKEwiAxpwoqLhAhWyy6YKHQ-vAhEQ9QEwAHoEAcAQBg#imgsrc=3yl8OIRXS0tAM

Стаття надійшла до редакції: 17.03.2019 р.

Опубліковано: 30.04.2019 р.

Анотація. Владимир Приходько, Сергей Ткачев. К вопросу о совершенствовании организации системы подготовки спортсменов. **Цель:** на основе анализа профессионального мнения высококвалифицированных тренеров обобщить пути совершенствования организации системы подготовки спортсменов. **Материал и методы:** анализ литературных источников; экспертный опрос способом анкетирования; обобщение и систематизация полученных данных, методы математической статистики. К исследованию были привлечены 18 заслуженных тренеров Украины, которые были опрошены путем анкетирования. **Результаты:** в результате проведенного опроса ведущие тренеры отметили, что для совершенствования организации системы подготовки спортсменов в Украине нужно обеспечить: повышение уровня профессионального мастерства тренеров, подъем престижа тренерской профессии, поощрения тренеров к плодотворной деятельности по обеспечению подготовки высококлассных спортсменов; разработку концепции, стратегии и календарного плана реформы для каждого отдельного вида спорта; проведение стажировок тренерских кадров за рубежом в странах, где определенный вид спорта достиг высокого развития и признания на международной арене; качественную материально-техническую базу и эффективную научно-методическую поддержку спортивной деятельности; применение постоянного медико-биологического контроля и медико-биологического сопровождения; изучение данных соревновательной деятельности спортсмена с использованием сравнительного анализа видеоматериалов выступлений лучших спортсменов-любителей и профессионалов с конца XX века и до наших дней. **Выводы:** стратегией решения указанной проблемы может быть подход, основанный на чисто теоретическом уровне с последующей апробацией производимого пути, либо – сочетание уже имеющихся разработок с практическими рекомендациями опытных и авторитетных тренеров и создание на этой основе более оптимального решения по совершенствованию организации современной системы подготовки спортсменов.

Ключевые слова: спорт высших достижений, организация, система подготовки спортсменов, спортивная деятельность, подготовка тренеров по спорту.

Abstract. Volodymyr Prykhodko & Serhii Tkachov. On the issue of improving the organization of the athletes training system. **Purpose:** on the basis of the analysis of the professional opinion of highly qualified coaches to summarize ways to improve the organization of the system of training athletes. **Material & Methods:** literature review; expert survey method of questioning; generalization and systematization of the data, methods of mathematical statistics. The study involved 18 honored coaches of Ukraine, who were interviewed by questioning. **Results:** As a result of the survey, leading coaches noted that in order to improve the organization of the athletes training system in Ukraine, it is necessary to ensure: raising the level of professional skills of coaches, raising the prestige of the coaching profession, encouraging coaches to productive activities to ensure the training of high-class athletes; development of the concept, strategy and schedule of reform for each individual sport; conducting internships for coaching staff abroad in countries where a particular sport has reached high development and recognition in the international arena; quality material and technical base and effective scientific and methodological support of sports activities; the use of continuous medical and biological control and medical and biological support; studying the competitive activity data of an athlete using a comparative analysis of video materials of performances of the best amateur athletes and professionals from the end of the twentieth century to the present day. **Conclusions:** strategy to solve this problem may be an approach based on a purely theoretical level with subsequent testing of the path produced, or a combination of existing developments with practical recommendations from experienced and reputable trainers and the creation on this basis of a more optimal solution to improve the organization of the modern

system of training athletes.

Keywords: sports of high achievements, organization, system of training athletes, sports activities, training of sports coaches.

References

1. Viktorov, V.H. & Prykhodko, V.V. (2009), "Modern Approaches to the Assessment of Management Personnel", *Systema otsiniuvannia kadriv: stan i perspektyvy rozvytku: materialy "kruhloho stolu"* (Dnipropetrovsk, 27 travnia 2009 r.), Dnipropetrovsk, pp. 5-9. (in Ukr.)
2. Hant, O.Ye. & Tkachov, S.I. (2016), *Metodolohiia naukovoho doslidzhennia: nachalnyi posibnyk dlia mahistrantiv ta aspirantiv, yaki navchaliutsia za spetsialnistiu 017 – fizychna kultura i sport* [Methodology of scientific research: an initial manual for undergraduate and postgraduate students studying in the specialty 017 – physical culture and sports], Kharkiv. (in Ukr.)
3. Hryn, O. & Voronova, V. (2015), "The system of psychological support for the training of athletes as a problem of contemporary sports psychology", *Sportyvnyi visnyk Prydniprov'ia*, No. 3, pp. 29-34. (in Ukr.)
4. Deminskyi, O.Ts. (2001), *Dydaktychni osnovy optymizatsii sportyvnoho trenuvannia: monohrafiia* [Didactic Fundamentals of Optimization of Sport Training], Kyiv. (in Ukr.)
5. Kostiukevych, V.M. (2016), *Teoriia i metodyka sportyvnoi pidhotovky u zapytanniakh i vidpovidiakh: navchalno-metodychnyi posibnyk* [Theory and method of sports training in questions and answers: a teaching manual], Vinnytsia. (in Ukr.)
6. Platonov, V.N., Pavlenko, Yu.A. & Tomashevskiy, V.V. (2012), *Podgotovka sportsmenov raznykh stran k Olimpiyskim igram* [Training of athletes from different countries for the Olympic Games], Kiev. (in Russ.)
7. Prykhodko, V.V. (2008), "Reform of Higher Educational Institutions of Physical Culture and Sports in Ukraine", *Teoriia i praktyka fizychnoho vykhovannia. Nauk.-metod. Zhurnal. Spets. vypusk za materialamy mizhnarodnoi nauk.-prakt. konf. "Zdorov'ia i osvita: problemy ta perspektyvy"* (Donetsk, 20-21 lystopada 2008 r.), Donetsk, No. 1, pp. 74-85. (in Ukr.)
8. Prykhodko, V.V., Sheviakov, O.V. & Tabinska, S.O. (2018), "Individual psychological and pedagogical support of athletes in the system of long-term training", *Sportyvnyi visnyk Prydniprov'ia*, No. 1, pp. 76-80.
9. Prykhodko, V. (2018), *Kontseptsiiia upravlinnia suchasnoiu systemoiu pidhotovky sportsmeniv: monohrafiia* [Concept of management of modern system of training of athletes], Dnipro. (in Ukr.)
10. Serheiev, A.Yu. (2017), *Upravlinnia sferoiu fizychnoi kultury i sportu administratyvno-terytorialnoi odynytisi na osnovi tsilovoho prohramuvannia (na prykladi Dnipropetrovskoi oblasti): dys. kand. nauk z fizychnoho vykhovannia i sportu: 24.00.01* [Administration of the sphere of physical culture and sport of the administrative-territorial unit on the basis of targeted programming (for example, Dnipropetrovsk region): PhD thesis abstract], Dnipropetrovsk, 282 p. (in Ukr.)
11. Tkachov, S.I. (2017), "Investigation of the motivational sphere of highly skilled athletes", *Materialy III naukovo-praktychnoi konferentsii "Aktualni pytannia teorii ta praktyky psykhologo-pedahohichnoi pidhotovky fakhivtsiv v umovakh suchasnoho osvitnoho prostoru"* (m. Kharkiv, 21 kvitnia 2017 roku), KhDAFK, Kharkiv, pp. 171-175. (in Ukr.)
12. Khazim, T. (2016), *Vdoskonalennia systemy pidhotovky sportsmeniv na osnovi pidvyshchennia rivnia orhanizatsiino-upravlinskoj pidhotovlenosti maibutnikh treneriv: avtoref. dys. kand. nauk z fiz. vykh. i sportu: 24.00.01* [Improvement of the system of training of athletes on the basis of raising the level of organizational and managerial preparedness of future trainers: PhD thesis abstract], Kharkiv, 20 p. (in Ukr.)
13. Shkrebti, Yu.M. (2005), *Upravlinnia trenuvalnymy i zmahalnymy navantazhenniamy sportsmeniv vysokoho klasu: monohrafiia* [Management of training and competitive loads of athletes of high class], Kyiv. (in Ukr.)
14. Burke, S.M., Shapcott, K.M., Carron, A.V., Bradshaw, M.H. & Estabrooks, P.A. (2010), "Group goal setting and group performance in a physical activity context", *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, No. 8, pp. 245-261.
15. Miller, M.G. & Berry, D.C. (2011), *Emergency Response Management for Athletic Trainers*, MD: Lippincott, Williams & Wilkins, Baltimore, available at: [https://www.amazon.com/Emergency-Response-Management-Athletic. Education/dp/0781775507](https://www.amazon.com/Emergency-Response-Management-Athletic-Education/dp/0781775507)
16. Scott R. Johnson, Pamela J. Wojnar, William J. Price, Timothy J. Foley, Jordan R. Moon, Enrico N. Esposito & Freed J. Cromartie (), *A Coach's Responsibility: Learning How to Prepare Athletes for Peak Performance*, available at: https://www.google.com/search?q=A+Coach+E2%80%99s+Responsibility:+Learning+How+to+Prepare+Athletes+for+Peak+Performance.&rlz=1C1A0HY_ruUA785UA785&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=3yl8OIRXS00tAM%253A%252CDIssS6aQiUEMwM%252C_&vet=1&usq=A14_kQISjsYFwHLCWOuSD5PyqL4Erabyg&sa=X&ved=2ahUKEwiAxpqwoqLhAhWvy6YKHQ-vAhEQ9QEwAHoECAoQBg#imgrc=3yl8OIRXS00tAM

Received: 17.03.2019.

Published: 30.04.2019.

Відомості про авторів / Information about the Authors

Приходько Володимир Васильович: д. пед. н., професор; Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту: вул. Набережна Перемоги 10, м. 49094, Дніпро, Україна.

Приходько Владимир Васильевич: д. пед. н., професор; Приднепровская государственная академия физической культуры и спорта: ул. Набережная Победы 10, 49094, г. Днепр, Украина.

Volodymyr Prykhodko: Doctor of Science (Pedagogy), Professor; Prydniprovsk state academy of physical culture and sport: Naberezhna Peremohy str., 10, 49094, Dnipro, Ukraine.

ORCID.ORG/0000-0003-2270-7181

E-mail: tkachsi2015@ukr.net

Ткачов Сергій Іванович: д. пед. н., професор; Харківська державна академія фізичної культури: вул. Клочківська, 99, м. Харків, 61058, Україна.

Ткачев Сергей Иванович: д. пед. н., професор; Харьковская государственная академия физической культуры: ул. Клочковская, 99, г. Харьков, 61058, Украина.

Serhii Tkachov: Doctor of Science (Pedagogy), Professor; Kharkiv State Academy of Physical Culture: Klochkivska st., 99, Kharkov, 61058, Ukraine.

ORCID.ORG/0000-0002-3250-011X

E-mail: tkachsi2015@ukr.net

: